

STRESZCZENIE

Arkadiusz ADAMCZYK¹,
Katarzyna KAŻMIERCZAK²

THE NATIONAL MINORITIES IN THE POLISH POLITICS. THE PAST AND THE PRESENT

Reborn in 1918, from the very outset, the Polish State was confronted with the necessity of coping with an important internal issue – the one regarding the relations between ethnic Poles and the representatives of other nations who after 1923 became new citizens of the Polish Republic. Three basic factors seem to have determined the way in which the problem under discussion was dealt with in the inter-war period: 1/ the ratio of Poles to non-Poles and social differences between the two groups; 2/ interference of external forces; 3/ disputes which arose between those who opted for the building of mono-ethnic nation State and those who wished to see the restoring of a multinational Republic similar to that existing before the partitions in the 18th century. During the Second World War the problem of how to regain independence became again of crucial importance for all Poles. The problems connected with the ethnic minorities had quite naturally moved to the margin of political considerations. The Polish leaders stressed the need to grant national minorities the right to develop their cultural activity and secure for them the freedom of religious practice. The German minority, however, was excluded from this offer. It was demanded that the Germans as bearing responsibility for the suffering of the Polish people, should be forced to leave Poland. The effects of social-mechanisms that were decided in Yalta caused Poland to become a mono-ethnic state. The factors that determined it were as follows: 1/ the Nazi Holocaust which nearly occasioned the total physical annihilation of the Polish Jews community; 2/ displacement of the Germans from the lands granted to Poland; 3/ the lack of choice of a “new mother country” among Ukrainian, Byelorussians, and Lithuanian people, and automatic ascription of Soviet nationality to the former citizens of the Republic of Poland those of Slavic but non-Polish descent; 4/ settlement of the expelled Poles from behind the eastern border into the so-called “Recovered Territories”. In turn, the imperative of integration and willingness to implement the rules in force in the structure of United Europe defined the status of national minorities in Poland after 1989.

Keywords: national minorities, internal politics, political concepts.

MNIEJSZOŚCI NARODOWE W POLITYCE POLSKIEJ. PRZESZŁOŚĆ I STAN OBECNY

Kwestia koegzystencji mniejszości narodowych z polską większością przed 1939 r. stanowiła jedną z głównych, nierozwiązanych problemów, przed którymi stanęło Państwo Polskie. Zdecydowały o tym zarówno niechęć przedstawicieli elit poszczególnych narodowości do ułożenia stosunków z Polakami, jak i instrumentalne podejście do zagadnienia ze strony polskich środowisk politycznych. Sytuacja mniejszości uległa pogorszeniu wraz z kursem nacjonalistycznym przybrany przez obóz piłsudczykowski po śmierci Józefa Piłsudskiego. Paradoksalnie, kwestia mniejszości w Polsce znalazła swe rozwiązanie bez udziału Polaków. O funkcjonowaniu Rzeczypospolitej jako homogenicznego państwa formalnie zdecydowali przywódcy Wielkiej Trójki, faktycznie zaś Stalin, traktujący kwestię polską jako marginalne zagadnienie w programie poddania Europy Środkowowschodniej hegemonii moskiewskiej. Przetasowania etniczne, dokonane w drugiej połowie lat czterdziestych i w początkach pięćdziesiątych XX wieku sprawiły, że gdy Polacy odzyskali zdolność decydowania o własnym państwie, problem mniejszości nie należał do zagadnień wzbudzających kontrowersje. Ułożenie harmonijnych relacji z zamieszkującymi Polskę grupami mniejszości narodowych i etnicznych (może ze względu na ich liczebność), nastąpiło stosunkowo szybko, a dodatkowym bodźcem dla zakończenia tego procesu była konieczność dostosowania systemu ochrony mniejszości do standardów unijnych w związku z przystąpieniem Polski do struktur unijnych. Świadomość współzycia z przedstawicielami innych narodów w warunkach jednego organizmu i w ramach istniejącego porządku prawnego może stanowić (i zapewne stanowi) inspirację dla kreowania wizji koegzystencji Polaków z innymi nacjami w strukturze Zjednoczonej Europy.

Słowa kluczowe: mniejszości narodowe, polityka wewnętrzna, koncepcje polityczne.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.44

Przesłano do redakcji: listopad 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

¹Dr hab. prof. UJK Arkadiusz Adamczyk, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Filia w Piotrkowie Trybunalskim, Słowackiego 114/118, 97-300 Piotrków Trybunalski, autor korespondencyjny:
e-mail: adark@interia.pl

²Dr Katarzyna Kaźmierczak, Urząd Gminy Moszczenica, powiat piotrkowski.

SOCIAL CLUSTERS – OPEN SPACE FOR SOCIAL INNOVATIONS DEVELOPMENT

The aim of this article was to show the characteristics of the social clusters role in solving social problems, including the development of social innovations, which can meet nowadays and future social needs. The article is based on the results of theoretical research and desk research. It consists of three parts, describing the essence of social clusters, selected experiences and good practices of NGOs encouraging social cluster initiatives in Poland and the process of co-creation of social innovation among social clusters. This type of clusters is inspired by the model of corporate (business) clusters and its concept is still developing. It can be defined as the concentration of entities in a given space, representing non-governmental organizations (NGOs), businesses, universities and public administration, that work together to achieve common social goals. The authors emphasize that social clusters provide excellent conditions for the development of social innovation. They indicate that those conditions depend on a number of factors, including mutual, formal and informal relationships based on trust and commitment among cluster partners. Furthermore, they admit that despite the importance of social clusters for the social economy, especially in the creation and diffusion of social innovation, Poland still lacks a systemic approach to the promotion and development of such structures.

Keywords: social economy, cluster, co-creating, innovation, development, value.

KLASTRY SPOŁECZNE – OTWARTA PRZESTRZEŃ DLA ROZWOJU INNOWACJI SPOŁECZNYCH

Celem artykułu była charakterystyka roli klastrów społecznych w rozwiązywaniu problemów społecznych, w tym w tworzeniu innowacji społecznych, które mogą zaspokoić obecne i przyszłe potrzeby społeczne. Artykuł powstał na podstawie wyników badań teoretycznych oraz badań typu deskresearch. Składa się z trzech części, w których przedstawiono istotę klastrów społecznych, wybrane doświadczenia i dobre praktyki NGOs w zakresie stymulowania społecznych inicjatyw klastrowych w Polsce, proces współtworzenia innowacji społecznych w klastrach społecznych. Ten typ klastrów inspirowany jest modelem klastrów gospodarczych (biznesowych), a jego koncepcja znajduje się wciąż w fazie rozwoju. Może być on zdefiniowany jako koncentracja podmiotów w danej przestrzeni, reprezentujących organizacje pozarządowe (NGO), przedsiębiorstwa, uczelnie i administrację publiczną, które współpracują ze sobą w celu osiągnięcia wspólnych celów społecznych. Autorzy podkreślają, że klastry społeczne zapewniają doskonałe warunki do rozwoju innowacji społecznych. Wskazują, że o warunkach tych decyduje szereg czynników, w tym w szczególności wzajemne, formalne i nieformalne powiązania oparte na zaufaniu i zaangażowaniu pomiędzy klastrowymi partnerami. Ponadto konstatują, że pomimo istotnego znaczenia klastrów społecznych dla ekonomii społecznej, w tym powstawania i dyfuzji innowacji społecznych, w Polsce wciąż brakuje systemowego podejścia do wspierania i rozwoju tego typu struktur.

Słowa kluczowe: ekonomia społeczna, klaster, współtworzenie, innowacja, rozwój, wartość.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.45

Przesłano do redakcji: listopad 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

³ Bogusław Bembenek, PhD, Faculty of Management, Rzeszow University of Technology, Poland - Rzeszow, corresponding author, e-mail: bogdanb@prz.edu.pl

⁴ Katarzyna Kowalska, PhD student, World Economy Research Institute, Warsaw School of Economics, Poland - Warsaw, Vice-President of UNIMOS Foundation, e-mail: kowalska@unimos.global

RIGHTEOUS NON-CHARISMATIC LEADER MOST EFFECTIVE IN POLISH ORGANIZATIONS? IN SEARCH OF A CULTURE-SENSITIVE COMPETENCY MODEL FOR POLAND

In times, when most scholars are looking for universal competency model, which could work in international environment, this study focuses on local specifics differentiating effective managers operating in various social and market conditions. The main aim of conducted research was to build a picture of the successful Polish manager seen from his own perspective, and place it in Central-Eastern European cultural context. The findings revealed that, against current trends, Polish leaders appreciate constant self-related competencies much more than people-related skills. Leadership was recognized as crucial for manager's role, but there seem to be no charismatic implications in this competency. Importance of this attribution varied depending on the place in organizational hierarchy. Evaluated as having the most impact on senior managers' effectiveness, leadership can be potentially seen as the power tool more than ability to inspire others. The most surprising was very high evaluation of integrity as having an impact on leaders' effectiveness, what can be potentially a strong determinant of local management specifics. Furthermore, there was a relationship between the sales or non-sales work character and the perceived integrity significance observed. Appreciated more by people engaged in commercial activities, integrity seems to be recognized more like business ethics than fairness and honesty in interpersonal work relations.

Keywords: leadership, competences, intercultural management.

UCZCIWY I NIECHARYZMATYCZNY LIDER NAJBARDZIEJ EFEKTYWNY W POLSKICH ORGANIZACJACH? W POSZUKIWANIU SPECYFICZNEGO KUTUROWO MODELU KOMPETENCJI W POLSCE

W czasach, gdy większość badaczy zajmuje się poszukiwaniem jednego, uniwersalnego modelu kompetencji, który mógłby się sprawdzić w ogromnych, międzynarodowych korporacjach, to studium skupia się na lokalnej specyfice, która ma wpływ na efektywne zarządzanie w organizacjach funkcjonujących w różnych warunkach społeczno-ekonomicznych. Głównym celem tego badania była próba uchwycenia subiektywnego wizerunku odnoszącego sukces polskiego menedżera i osadzenie go w kulturze środkowoeuropejskiej. Wyniki pokazały, że wbrew obecnym trendom, polscy menedżerowie w znacznie większym stopniu doceniają kompetencje osobiste, z natury rzeczy nie podlegające większym zmianom w czasie, niż kompetencje związane z zarządzaniem zespołem. Przywództwo zostało ocenione jako mające kluczowe znaczenie w pracy menedżera, ale raczej próżno dopatrywać się tu jego charyzmatycznych implikacji. Ocena istotności tej kompetencji różniła się w zależności od zajmowanej pozycji w organizacyjnej hierarchii. Będąc oceniane jako ważniejsze przez doświadczonych liderów, przywództwo potencjalnie może być widziane bardziej jako narzędzie sprawowania władzy niż umiejętność inspirowania i motywowania pracowników. Dużym zaskoczeniem była wysoka ocena uczciwości jako mającej bardzo duży wpływ na efektywność polskich menedżerów, co potencjalnie może mieć źródło w lokalnej specyfice. Ponadto zaobserwowany został związek pomiędzy sprzedażowym i niesprzedażowym charakterem pracy a subiektywną oceną istotności uczciwości. Doceniana bardziej przez menedżerów zaangażowanych w działania komercyjne, uczciwość wydaje się być widziana bardziej jako etyka biznesu niż szczerłość w relacjach interpersonalnych.

Słowa kluczowe: przywództwo, kompetencje menedżerskie, zarządzanie międzykulturowe.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.46

Przesłano do redakcji: grudzień 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

⁵Justyna Chłodna M.A., SWPS University of Social Sciences and Humanities, Chodakowska 19/31, 03-815 Warsaw, Poland, e-mail: justyna.chlodna@novartis.com

ОПРЕДЕЛЕНИЕ УРОВНЯ ЛИЧНОСТНОЙ ЗРЕЛОСТИ У СПЕЦИАЛИСТОВ СОЦИОНОМИЧЕСКИХ ПРОФЕССИЙ

Определение готовности субъекта к выполнению профессиональных функций является предметом многочисленных исследований в психологии. Однако, как только идет речь о профессиях социономического типа, или тех, где основным объектом труда является человек, проблема готовности становится не столь однозначной. Сложность заключается в том, что выявление мотивационных характеристик индивида, его индивидуально-личностных качеств и даже «набора» сформированных умений и навыков не может выявить всю полноту готовности человека работать с миром тонкой материи человека – его психикой. В данном случае субъект должен обладать особыми «функциональными» органами, помогающими ему слышать и слушать, чувствовать и сопереживать, выразительно молчать и незримо присутствовать. Подобное метафорическое описание специфики профессии психолога, психотерапевта, социального работника и других представителей данного класса профессий, тем не менее, указывает на необходимость сформированности личностной зрелости субъекта профессиональной деятельности, как условия профессионального выполнения класса соответствующих задач.

В статье представлено содержание авторской методики, направленной на определение уровня личностной зрелости субъекта профессиональной деятельности в социономических профессиях. В основу положено представление о личностной зрелости как специфической личностной оспособленности человека по решению профессиональных задач, направленных на изменение психической реальности объекта помощи. Проективный характер методики позволяет выявить качественные характеристики выполняемой деятельности и является эффективным инструментом в образовательной подготовке специалистов социономических профессий.

Ключевые слова: личностная зрелость, субъект профессиональной деятельности, социономические профессии, профессиональный интерес, профессиональная позиция, уровень личностной зрелости.

DETERMINATION OF MATURITY LEVEL OF SOCIOMETRIC PROFESSIONS SPECIALISTS

Defining the subject readiness to perform professional functions is the issue of numerous studies in Psychology. However, as soon as it comes to professions of sociometric type, or those where the main object of work is a man, the problem of readiness becomes not so univocal.

The difficulty lies in the fact that the identification of motivational characteristics of the individual, their individual personality traits and even "set" of formed skills cannot reveal the fullness of human readiness to work with the human spiritual world – his psyche. In this case, the subject must have special 'functional' bodies, helping him to hear and to listen, to feel and to empathize, keep impressive silence and present invisibly. Such metaphorical description of psychological profession specificity also like psychotherapist, social worker and other members of this class of occupations, however, points to the necessity of the subject's personal maturity in this professional scheme as a condition of professional-class performance of the relevant tasks.

The paper presents the content of the author's technique, aimed at determining the level of the subject personal maturity in sociometric professions. The background of the concept of personal maturity as a specific personal ability is solving professional tasks directed toward changing psychic reality of an object of assistance. Projective technique reveals qualitative characteristics of the activities and appears to be an effective tool in educational training of sociometric professionals.

Keywords: personal maturity, the subject of professional activity, sociometric professions, professional interest, professional position, the level of personal maturity.

OKREŚLENIE POZIOMU DOJRZAŁOŚCI OSOBOWOŚCIOWEJ SPECJALISTÓW SOCJONOMETRYCZNYCH ZAWODÓW

Określenie gotowości podmiotu do wykonania profesjonalnych funkcji jest przedmiotem licznych badań w psychologii. Jednak, gdy chodzi o zawodach socjonometrycznych, lub tych, których głównym obiektem pracy jest człowiek, problem gotowości staje się nie tak jednoznaczny. Trudność polega na tym, że identyfikacja motywacyjnych cech jednostki, jej cech indywidualno-osobowościowych, a nawet "zestawu" ukształtowanych umiejętności i nawyków nie może ujawnić całą pełnię gotowości człowieka do pracy ze światem cienkiej materii człowieka – jego psychiką. W tym przypadku podmiot powinien posiadać szczególne "funkcjonalne" organy, które pomagają mu słyszeć i słuchać, czuć i współczuć, wyraziście milczeć i niewidocznie uczestniczyć.

Podobny metaforyczny opis specyfiki zawodu psychologa, psychoterapeuty, pracownika socjalnego i innych przedstawicieli tego typu zawodów, tym nie mniej, wskazuje na konieczność ukształtowania dojrzałości osobowości podmiotu działalności zawodowej, jak warunku profesjonalnego wykonywania odpowiednich zadań.

W artykule przedstawiono treść autorskiej metodologii, skierowanej na określenie poziomu dojrzałości osobowości podmiotu działalności zawodowej w zawodach społecznych. Podstawą jest pojęcie o osobowościowej dojrzałości jako specyficznej osobowej sposobności człowieka w rozwiązywaniu problemów zawodowych, mających na celu zmianę rzeczywistości psychicznej obiektu pomocy.

Słowa kluczowe: dojrzałość osobowościowa, podmiot działalności zawodowej, zawody socjonomiczne, profesjonalny interes, pozycja zawodowa, poziom dojrzałości osobowościowej.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.47

Przesłano do redakcji: październik 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

⁶Чуйко Елена Васильевна, доктор психологических наук, доцент кафедры социальной работы Киевского национального университета имени Тараса Шевченко (проспект академика Глушкова, 2а; 03680; www.psy.univ.kiev.ua), mail: chuiko_ov@ukr.net

ПСИХОИСТОРИЧЕСКИЙ ДИСКУРС УКРАИНСКОЙ ИСТОРИИ XX-XXI СТ.СТ.

В статье авторами рассматриваются некоторые периоды украинской истории через призму психоистории. Особенно это касается бурного XXст., когда именно проблемы тоталитаризма заметно волновали исследователей. За основу исследования данной проблемы берётся культовое для психоисторика исследование Л.Демоза и, как пример целостной модели, литературоведческая психоисторическая модель Н.Зборовской.

По Л.Демозу абсолютно линейной есть связь особенностей воспитания и детства лидеров и стилем их психополитики. В своей работе он так же ставит вопрос «победит ли демократия?», исследователь проводит аналогии между процессом перестройки и думскими экспериментами 1905-1907 г.г.

В культурном пространстве XX в., который препарировала Н.Зборовская, исследовательница выделила постмодерн как ключевое культурное явление, рассматриваемое с психоаналитической точки зрения.

Украина вошла в XXI век целым рядом острейших кризисов и революций, которые поставили под угрозу все перспективы её жизнедеятельности. Осознание этой необходимости психического обновления общества реализуется нашим государством через привлечение социальных психологов к различным, прежде всего учебным, заведениям. Овладение теми стратегиями, которые повышают личностную эффективность каждого человека, укрепляют его психическое здоровье, является признаком XXI века. Следующим конструктивным примером подобной стратегии авторы считают коучинг. Коучинг является действенной составляющей концепции управления человеческими ресурсами, поскольку применяется в планировании, отборе, адаптации, мотивации, обучении, развитии, аттестации и оценке персонала. Это система, которая позволяет увидеть, почувствовать новые подходы и возможности, позволяет раскрыть потенциал и «навести порядок» во многих сферах общественной жизни. Она стимулирует индивида к повышению личной эффективности не через истощение психоэмоциональной сферы, а через совокупность специальных инструментов, направленных в сферу самораскрытия.

Ключевые слова: Психоисторический дискурс, Л.Демоза, Украина.

PSYCHOHISTORICAL DISCOURSE UKRAINIAN HISTORY XX-XXI ARTICLES

There are a few periods of Ukrainian history in the article which are considered through the prism of psychohistory. Particularly it concerns impetuous 20th century, when the issues of totalitarianism made scientists worry. The research of L. de Mause is taken as the core of the research of such problem, which is the cult for a psycho-historian and as an example of an integral model there is a literary psycho-historical model of N. Zborovskaya.

There exists an ultimate and linear connection between upbringing and childhood peculiarities and a style of their psychopolitics according to L. de Mause. In his work he also puts a question "whether democracy wins?", the researcher draws an analogy between the process of restructuring and the Duma's experiments of 1905-1907s years.

In the cultural space of the 20th century, which N. Zborovskaya analyzed, the researcher outlined postmodern as a key cultural phenomenon which was studied from psychoanalytical prospective.

Ukraine came into the 21st century with a wide range of acute crises and revolutions which endangered all prospects of its vital activity. Recognition of this necessity of society's psychological regeneration is carried out by our government through the attraction of social psychologists first of all to different educational establishments. Mastering such strategies which increase personality effectiveness of every person and strengthen his mental health are the main features of the 21st century. Authors consider coaching as a following constructive example of the similar strategy. Coaching is an effective component of human resources management process as it is applied in planning, selection, adaptation, motivation, training, development, certification and assessment of staff. This system, which allows to see, feel a new approach and opportunities, enables to open potential and "to put yourself in order" in many spheres of social life. It stimulates an individual to increase personal efficiency not through exhaustion of psycho-emotional areas, but through a set of special tools directed at the sphere of self-discovery.

Keywords: Psychohistorical discourse, L. de Mause, Ukraine

PSYCHOHISTORYCZNY DYSKURS UKRAIŃSKIEJ HISTORII XX-XXI WIEKU

Celem artykułu jest charakterystyka procesów psychohistorycznych, które miały miejsce w historii narodu ukraińskiego w XX-XXI wieku. Opracowanie jest podzielone na trzy części. Istnieje kilka okresów w kontekście psychohistorii, które są brane pod uwagę w artykule. Szczególnie dotyczy to porywczego XX wieku, kiedy kwestie totalitaryzmu zdominowały dyskusje społeczne. Badania L. de Mause są traktowane jako rdzeń badawczy tego problemu. Istnieje ostateczny i liniowy związek między wychowaniem i osobowością z dzieciństwa według L. de Mause. W swojej pracy stawia też pytanie, "czy demokracja wygrywa?", Badacz zwraca uwagę na analogię między procesem restrukturyzacji i eksperymentów przez Dumę w latach 1905-1907. W przestrzeni kulturowej XX wieku N. Zborovskaya przedstawia postmodernistyczną koncepcję jako kluczowe zjawisko kulturowe, które badano z perspektywy psychoanalitycznej. Ukraina w XXI wieku wyszła z wielu ostrych kryzysów i rewolucji, w czasie których zagrożone były wszystkie perspektywy życiowej aktywności. Rząd ukraiński wskazał na konieczność regeneracji psychicznej społeczeństwa prowadzoną głównie przez psychologów społecznych w różnych placówkach edukacyjnych. Zdaniem autorów artykułu opanowanie strategii, które zwiększają efektywność każdego człowieka i wzmacniają jego zdrowie psychiczne to główne cechy XXI wieku. Autorki artykułu oceniają coaching jako konstruktywny element rozwoju osobowościowego. Ich zdaniem coaching jest także skutecznym składnikiem procesu zarządzania zasobami ludzkimi, ponieważ jest stosowany w planowaniu, rekrutacji, motywacji oraz podczas oceny pracowników. To system, który pozwala otworzyć potencjał i pobudza osobę w celu zwiększenia wydajności poprzez osobisty rozwój.

Słowa kluczowe: Psychohistoryczny dyskurs, L. de Mause, Ukraina.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.48

Przesłano do redakcji: październik 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

⁷Anna Chechelniczkaya PhD, University of Customs and Finance, Dnepropetrovsk, corresponding author.; e-mail: angelochek05@list.ru

⁸Anna Samokina, Assistant Economist on accounting and business analysis of "Azbo" Ltd

SPOŁECZEŃSTWO CZASU WOLNEGO I KONSUMPCJI W DOBIE POSTMODERNIZMU: ANALIZA SOCJOLOGICZNA¹¹

Rozważania autorów opierają się na tezie, zgodnie z którą współczesny kapitalizm oparty jest na kondycji ponowoczesności z kulturowego punktu widzenia. Postmodernizm ukształtował się w tym samym czasie co kapitalizm konsumpcyjny. Wewnętrzna sprzeczność neoliberalnego kapitalizmu polega na zbyt dużej podaży w stosunku do popytu. Rozwiązaniem problemu stała się kultura konsumencka oparta na postmodernistycznych podstawach. Konsumpcja jest utożsamiana przez zwolenników neoliberalnego kapitalizmu z wolnością wyboru, kształtowaniem własnej tożsamości i równością konsumentów. Socjologia odnosi się krytycznie do tego dyskursu wskazując, że konsumpcja stanowi podstawę dla rozwoju współczesnego kapitalizmu. W związku z tym postmodernizm należy uważać za prąd kulturowy wspierający właścicieli kapitału a nie wolność i kreatywność jednostki. Konsumentom podlegają manipulacji w celu zachęcenia ich do praktykowania kultury konsumenckiej. W ten sposób czas wolny staje się czasem konsumpcji a jednostka realizuje się jako konsument, co nie przynosi jednak trwałego zadowolenia. Przepracowani ludzie kupują coraz więcej nietrwałych i podlegających częstym zmianom produktów. Konsumpcja jest wyznacznikiem samooceny jednostki oraz jej statusu społecznego, dlatego ludzie współzawodniczą między sobą poprzez wzmożoną konsumpcję. W rezultacie pogarsza się jakość relacji międzyludzkich co skutkuje pogorszeniem stanu psychicznego społeczeństw państw kapitalistycznych. Zakres artykułu obejmuje także współczesny kryzys gospodarczy i finansowy od 2008 r. Konsumpcja na kredyt zapoczątkowała współczesny kryzys gospodarczy i finansowy poprzez niewypłacalność relatywnie ubogich Amerykanów zachęconych do zaciągania kredytów hipotecznych. Autorzy dochodzą do wniosku, że w obecnej kryzysowej sytuacji możliwości konsumpcyjne będą ograniczone a w związku z tym sens życia człowieka nie może się ograniczać do konsumpcji a ludzie powinni być świadomi skali manipulacji jakiej podlegają.

Słowa kluczowe: czas wolny, konsumpcjonizm, kapitalizm konsumpcyjny, postmodernizm, świątynie konsumpcji, kryzys zadłużenia.

LEISURE AND CONSUMPTION SOCIETY IN THE AGE OF POSTMODERNISM: A SOCIOLOGICAL ANALYSIS

The authors' considerations are based on the assumption that contemporary capitalism has cultural underpinnings. Sociologists claim that postmodernism appeared simultaneously with leisure society and consumer culture. Current cultural trends support consumerism by way of constant changes of design and fashion. Consumerism is promoted by capital owners to create demand for economic output as neoliberal capitalism suffers from oversupply and insufficient demand. As a result, leisure time becomes the time of consumption. Consumers are manipulated into believing that consumption involves choice, freedom, or self-expression whereas in fact it boils down to profit enhancement for capital owners. Ever more sophisticated techniques are employed by the advertising industry to entice people to buy. As religion has been weakened, the mall culture appeared. Consumers make pilgrimages to shopping centers which has become temples of consumption. Consumption has acquired a magical dimension. People compete among themselves for social status by way of consumption and as a result, consumers are overworked as they compete for social status but at the same time the objects they buy fail to give them a lasting satisfaction. The scope of the paper encompasses the issue of the current global financial and economic crisis which has resulted from overconsumption on credit in the context of wrong leisure time choices. The authors come to a conclusion that as consumption capabilities are limited nowadays, consumerism should not be regarded as the purpose of life and people should be made aware of the scale of manipulation they are subjected to.

Keywords: consumerism, consumer capitalism, postmodernism, temples of consumption, debt crisis.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.49

Przesłano do redakcji: styczeń 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

⁹ Dr Krzysztof Czuboacha, Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno - Ekonomiczna w Jarosławiu, ul. Czarnieckiego 16, 37-500 Jarosław, tel. 16 624 46 40, autor korespondencyjny: e-mail: k.czubocha@wp.pl

¹⁰ Dr Krzysztof Rejman, Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno - Ekonomiczna w Jarosławiu, ul. Czarnieckiego 16, 37-500 Jarosław, tel. 16 624 46 40.

¹¹ Autorzy dedukują artykuł zmarłej Ewie Czuboacha, która przyczyniła się do zebrania materiałów oraz napisania publikowanego tekstu.

MYŚL POLITYCZNA – ZWIERCIADŁO SPOŁECZNYCH ASPIRACJI ORAZ PRAGNIEŃ. MOŻLIWOŚCI (ORAZ KORZYŚCI) BADAWCZE, OGRANICZENIA, BARIERY, PUŁAPKI

Dla historyka powodem do prowadzenia badań dotyczących myśli politycznej jest przede wszystkim próba rozszerzenia zakresu pytań, które, gdy się na nie odpowie, pozwolą, aby najważniejsze zjawiska i procesy z przeszłości mogły zostać wyjaśnione dokładniej i z większą precyzją. Jeśli stwierdzimy, jak ludzie myśleli, zrozumiemy, w jaki sposób zachowywali się i dlaczego. Mankamentem powszechnie spotykanym podczas wielu prób rekonstruowania przeszłości jest pozornie oczywiste, ale mimo to błędne założenie, że podstawowa racjonalność pozostaje na stałym poziomie, a ludzie żyjący w dawnych czasach myśleli podobnie do tego, jak ma to miejsce dzisiaj. Jest to szczególnie powszechne w historii współczesnej, ze względu na wrażenie, że czasy, które staramy się opisywać są zasadniczo czasami współczesnymi. Jednak to wrażenie może być błędne: nawet zestaw terminów i wyrazów używanych w codziennej komunikacji zmienia się co 10-15 lat. W przypadku daleko idących zmian w sytuacji politycznej i społecznej sprawy komplikują się jeszcze bardziej, a prawdopodobieństwo błędu popełnianego przez badacza wzrasta znacząco.

Jest to szczególnie prawdziwe podczas próby rekonstrukcji debaty publicznej. Nawet posiadając ślady materialne takiej debaty do naszej dyspozycji (korespondencja, pamiętniki, programy partii politycznych, polemiki, a co najważniejsze prasę) możemy błędnie zrozumieć ich przesłanie (lub przynajmniej nie zrozumieć go całkowicie) jak tylko traktujemy je jako wyraz poglądów oderwanych od kontekstu lub ich aktualnej sytuacji. Interpretacje wystąpień publicznych (w tym komentarze polityków i ideologów) są szczególnie na to narażone. Stwierdzenie, że dla polityka, słowa są narzędziem działania, a nie dzielenia się swoimi przemyśleniami jest truizmem. Sytuacja towarzysząca działaniom polityka tworzy tło do słów wypowiedzianych publicznie. W wielu przypadkach decydującymi czynnikami nie są tylko treść, ale również forma wypowiedzi. A te były (i nadal są) inne. Polityk czasem komentuje sytuację otwarcie, czasami z aluzją, a czasem wierząc, że "historia magistra vitae est", poprzez wzmiankę o ostatnich wydarzeniach. Jednak w tym ostatnim przypadku to obecna sytuacja, a nie odległa przeszłość, jest zwykle używana jako odniesienie do interpretacji.

Jest oczywiste, że wszystkie te niuanse muszą być brane pod uwagę podczas rekonstrukcji poglądów bądź osoby, bądź społeczności. W przypadku społeczności ważne jest, aby opisać główny nurt poglądów, jak również skrajności, biorąc pod uwagę ich ewolucję i wszystkie indywidualne różnice, które odzwierciedlają pomysły, które ulegały zmianom. Błędem popełnianym w wielu badaniach na ten temat jest „uśrednienie” wszystkich poglądów występujących w badanym środowisku poprzez zacieranie różnic i pokazanie jak elementy doktryny są połączone ze sobą, a nie, jak były one związane z ich otoczeniem oraz zmieniającą się sytuacją polityczną.

Słowa kluczowe: myśl polityczna, historia najnowsza, debata publiczna, społeczne aspiracje i pragnienia, trudności badawcze.

POLITICAL THOUGHT - A MIRROR OF SOCIAL ASPIRATIONS AND DESIRES. SCIENTIFIC OPPORTUNITIES (AND BENEFITS), LIMITATIONS, BARRIERS, PITFALLS

For a historian, the reason to research political thought is basically to expand the range of questions that, when answered, allow the past - including key occurrences and processes - to be explained more fully and with greater precision. If we determine how people used to think, we will understand how they behaved and why. A shortcoming commonly encountered in many attempts at reconstructing the past is the seemingly obvious, but nonetheless erroneous assumption that the basic rationality remains constant, and that people living in past times thought similarly to how we do today. This is especially prevalent in contemporary history, due to the impression that the times we are trying to describe are essentially present-day. However, this impression may be wrong: even the set of terms and expressions used in colloquial communication changes significantly each 10-15 years. In the case of far-reaching changes in the political and social situation the matters complicate further, and the probability of a significant error being committed by a researcher increases significantly.

This is especially true in attempts to reconstruct a public debate. Even when having material traces of such a debate at our disposal (correspondence, diaries, programs of political parties, polemics, and most importantly the printed press) we can misunderstand their message (or at least not understand it fully) as long as we simply consider them as expressions of views, separated from their context or their current situation. Interpretations of public speeches (including commentaries) of politicians and ideologists are particularly affected by this. The statement that, for a politician, words are a tool of action rather than of sharing their thoughts is a truism. The situation surrounding a politician's actions forms a background to their words spoken publicly. In many cases it is the deciding factor of not just the content, but the form of the speech as well. Those were (and still are) different. A politician sometimes comments on the situation openly, sometimes with an allusion, and sometimes, believing that "historia magistra vitae est", through a mention of past events. In that last case, however, it is the current situation, and not the distant past, that is usually used as a reference for its interpretation.

It is obvious that all these nuances must be taken into consideration when reconstructing the views of either a person or a community. In case of communities it is vital to describe the mainstream views as well as the extremes, considering their evolution and all the individual differences that reflect how ideas varied within a movement. A defect found in many studies on the subject is to take the "average" of sorts from all the views found within a researched environment through blurring the differences and exposing how a doctrine's elements bonded with each other rather than how they were related to their surroundings and the evolving political situation.

Keywords: political thought, contemporary history, public debate, social aspirations and desires, research difficulties.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.50

Przesłano do redakcji: listopad 2014

Przyjęto do druku: grudzień 2015

¹²Prof. dr hab. Krzysztof Kawalec, Uniwersytet Wrocławski, Instytut Historyczny, IPN (delegatura Opolska), e-mail: k.kawalec.1954@gmail.com

ДОВЕРИЕ КАК ЭЛЕМЕНТ СОЦИАЛЬНОГО КАПИТАЛА И ФАКТОРЫ, СТИМУЛИРУЮЩИЕ И ДЕСТИМУЛИРУЮЩИЕ ЕГО РАЗВИТИЕ

Целью данной работы является представление основных атрибутов доверия как компонента социального капитала, а так же теоретический анализ на данную тему. Кроме того, определение понятия доверие. Определение и идентификация важнейших элементов доверия в организации. Выявление стимулирующих и де-стимулирующих факторов формирования доверия в организации, а так же рекомендации для восстановления утраченного ранее доверия в организации.

Первая часть статьи о доверии как части социального капитала. Содержит понятие и основные аспекты социального капитала. Определение важнейших элементов социального капитала в организации, таких как: вера, надежность, компетентность, предсказуемость, доброжелательность, социальные нормы и социальные связи. Кроме того, идентификация связей. Определение слабых и сильных связей. Различие между слабой и сильной связью, а так же прочность связей. Вторая часть на тему доверия. В ней представлены основных элементов доверия. Определение и выявление наиболее важных атрибутов доверия в организации, таких как: компетентность, добросовестность, надежность, честность и открытость, уязвимость, идентификация, контроль взаимности, удовлетворение, приверженность, бескорыстные отношения и отношения, основанные на обмене. Третья часть о факторах оказывающих влияние на доверие в организации. Включает в себя стимулирующие и де-стимулирующие факторы формирования доверия в организации, а так же наиболее важные рекомендации для восстановления утраченного ранее доверия в организации. Заключительная часть содержит выводы.

Теоретический анализ в тексте основан на исследованиях, которые можно встретить в польской и англоязычной литературе. Основным методом исследования является анализ литературы.

Ключевые слова: Социальный капитал, доверие в организации, элементы доверия, развитие доверия.

TRUST AS AN ELEMENT OF SOCIAL CAPITAL AND STIMULATING AND DESTIMULATING FACTORS

The aim of this article is presentation of the main attributes of trust as a component of social capital and theoretical considerations. The definition of trust has been given as well as the definition and identification of the most important elements of trust in organization. The first paragraph of the article includes the concept of social capital and its main aspects. The definition of the most important elements of social capital in organization, such as: faith, reliability, reliability, competence, predictability, goodwill, social norms and communication are quoted. The difference between the weak and strong and the strength of ties has been shown. The second part is about the basic elements of trust. Definition and identification of the most important attributes of trust in the organisation, such as: competence, integrity, reliability, honesty and openness, vulnerability, identification, control mutuality, satisfaction, commitment, communal and exchange relationships has been presented. The third part include stimulating and de-stimulating factors of trust in the organization and the most important recommendations for rebuilding lost trust in the organisation. The final part includes conclusions. The theoretical considerations in the publication are based on studies of Polish and foreign literature. The basic research method is the analysis of the literature.

Keywords: Social capital, trust in organisation, components of the trust, trust development.

ZAUFANIE JAKO ELEMENT KAPITAŁU SPOŁECZNEGO, A CZYNNIKI STYMULUJĄCE I DESTYMULUJĄCE ROZWÓJ ZAUFANIA

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie najważniejszych atrybutów zaufania jako elementu kapitału społecznego oraz bazy teoretycznej na ten temat. Ponadto, definicji pojęcia zaufania. Definicji oraz identyfikacji najważniejszych elementów zaufania w organizacji. Identyfikacji stymulujących oraz destymulujących czynników kształtowania zaufania w organizacji, a także zalecenia do odzyskania utraconego wcześniej zaufania w organizacji.

Pierwsza część artykułu dotyczy zaufania jako elementu kapitału społecznego. Zawiera definicję pojęcia oraz podstawowe aspekty kapitału społecznego. Ponadto, zawiera najważniejsze elementy kapitału społecznego w organizacji, takie jak: wiara, niezawodność, kompetencja, niezawodność, przewidywalność, życzliwość, normy społeczne oraz więzi społeczne. Dodatkowo zawiera identyfikację powiązań i określenie słabych oraz silnych więzi. Również w części tej jest przedstawiona różnica pomiędzy słabą a silną więzią oraz natężenie więzi. Druga część opracowania dotyczy zaufania. W owej części są przedstawione podstawowe elementy zaufania. Definicja oraz identyfikacja najważniejszych atrybutów zaufania w organizacji, takich jak: kompetencja, rzetelność, niezawodność, uczciwość i otwartość, wrażliwość, identyfikacja, kontrola wzajemności, zadowolenie, zaangażowanie, relacja wspólna oraz relacja wzajemna. W trzeciej części przedstawione są czynniki wywierające wpływ na poziom zaufania w organizacji. Zawiera czynniki stymulujące oraz destymulujące rozwój zaufania w organizacji, a także najważniejsze zalecenia do odzyskania utraconego wcześniej zaufania w organizacji. Część ostatnia zawiera wnioski. Teoretyczna analiza w tekście opiera się na badaniach, które można spotkać w polskiej i anglojęzycznej literaturze. Podstawową metodą badawczą jest analiza literatury.

Słowa kluczowe: Kapitał społeczny, zaufanie w organizacji, elementy zaufania, rozwój zaufania.

PROBLEM TOŻSAMOŚCI EUROPY W ŚWIETLE ZAŁOŻEŃ POSTMODERNIZMU

W artykule podjęty został problem tożsamości Europy w kontekście postmodernizmu. Autorki zwracają uwagę na wielorakie pojmowanie rozumienia Europy i kształtowania jej tożsamości. Kultura europejska jest pod coraz wyraźniejszym wpływem takich nurtów myślowych, które albo nie przystają do dawnego dziedzictwa europejskiego, albo wprost je kwestionują. Jednym z nich jest postmodernizm, który radykalnie odrzuca wcześniejszą kulturę Europy opartą na dziedzictwie chrześcijańskim. Autorki zaprezentowały w skrócie postmodernizm, w kontekście dziedzictwa europejskiej kultury klasycznej, jako jeden z nurtów, który może stanowić o przyszłej tożsamości Europy.

Postmodernizm to szeroki ruch myślowy, który powstał w ostatnich dekadach XX wieku jako krytyka poprzedzającego go modernizmu. Charakteryzują go trzy fundamentalne cechy: ahistoryzm, antyesencjalizm i antybinaryzm. Ahistoryzm to potępienie i odrzucenie tradycji i myślenia historycznego, które jest z nią związane. Antyesencjalizm z kolei oznacza odrzucenie modernistycznego dogmatu o istnieniu stałych zasad. Chodzi przy tym o zasady zarówno poznawcze, ontologiczne, artystyczne jak i religijne. Trzecia cecha, antybinaryzm, to negacja mitu przeciwstawienia: rozum – uczucia, prawda – fałsz, dobro – zło itp. Tego rodzaju przeciwstawienia prowadzą do nierozstrzygalnych problemów, między innymi w kwestii definicji sztuki i prawdy, a w konsekwencji do nietolerancji jako bezzasadnego uprzywilejowania uznanych wartości. W postmodernizmie oprócz wymienionych wyżej negacji występują dwie kluczowe afirmacje: aktualizm i kontekstualizm. Według pierwszego istnieje tylko terażniejszość (aktualne „teraz”), według drugiego wszystko jest wypadkową wielorodnego i dynamicznego kontekstu, stanowi sumę przypadkowych relacji.

Znaczenia postmodernizmu w kształtowaniu się współczesnej tożsamości Europy nie można bagatelizować. Tym bardziej, że widoczne są jego wyraźne przejawy na kulturalnej arenie Europy, między innymi w postaci redukcjonistycznych wizji człowieka, relatywizmu poznawczego, aksjologicznego.

Słowa kluczowe: postmodernizm, tożsamość Europy, aksjologia.

THE PROBLEM OF EUROPEAN IDENTITY IN THE LIGHT OF POSTMODERNISM ASSUMPTIONS

The article has tackled the problem of European identity in the context of postmodernism. The authors draw attention to the multiple understanding of Europe and shaping its identity. European culture is under more and more pronounced influence of such currents of thought that either do not fit into the old European heritage, or simply deny them. One of them is postmodernism, which radically rejects the earlier culture of Europe based on Christian heritage. The authors presented postmodernism in short, in the context of the heritage of European classical culture, as one of the currents which can decide on future identity of Europe. Postmodernism is a broad movement of thought which was created in the last decades of the twentieth century as criticism preceding modernism. It is characterized by three fundamental features: ahistoricism, anti-essentialism and anti-binarity. Ahistoricism this is a condemnation and rejection of tradition and historical thinking associated with it. Anti-essentialism, in turn, means the rejection of modernist dogma of the existence of permanent rules. This involves cognitive, ontological, artistic and religious principles. The third feature anti-binarity is a negation of the myth of opposition: reason - feelings, true - false, good - evil, etc. Such an opposition leads to undecidable problems, including the definition of art and truth, and consequently to intolerance as unfounded privilege recognized values. In postmodernism, addition to the above negations, there are two key affirmations: actualism and contextualism. According to the first, there is only the present (current "now"), the second is the result of various and dynamic context, the sum of casual relationships. The importance of postmodernism in the shaping of contemporary European identity cannot be underestimated. The more that one can see some clear manifestation on the cultural scene in Europe, in the form of a reductionist vision of a man, cognitive and axiological relativism.

Keywords: postmodernism, the identity of Europe, axiology.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.52

Przesłano do redakcji: wrzesień 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

¹⁴Dr Beata Petrecka, Zakład Współczesnych Procesów Społeczno – Ekonomicznych w Europie, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno - Ekonomiczna w Jarosławiu, ul. Czarnieckiego 16, 37-500 Jarosław, tel. 16 624 46 40.

¹⁵Mgr Urszula Pietrzyk, Zakład Gospodarki Turystycznej i Hotelarstwa, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno - Ekonomiczna w Jarosławiu, ul. Czarnieckiego 16, 37-500 Jarosław, tel. 16 624 46 40.

¹⁶Dr Justyna Stecko, Zakład Nauk Humanistycznych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, ul. Poznańska 1, 35-084 Rzeszów, tel. 17 86 512 04, autor korespondencyjny, e-mail: jstecko@prz.edu.pl

ŚWIATOWE DNI MŁODZIEŻY 2016 – ANALIZA ZAGROŻEŃ I SZACOWANIE RYZYK KOMUNIKACYJNYCH. STUDIUM NA PRZYKŁADZIE DNI DIECEZJALNYCH W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM

Światowe Dni Młodzieży to czas, kiedy młodzi ludzie, katolicy,choćnie tylko, z całego świata przyjeżdżają na spotkanie z Ojcem Świętym i innymi podobnymi im ludźmi. Spędzają czas na modlitwach, czuwaniach, rozmowach i poznawaniu często nowego dla nich miejsca. To niewątpliwie okazja, żeby przeżyć niepowtarzalną przygodę w bliskości ludzi patrzących na świat podobnie i podobnie postrzegających jego wartości. Ze względu na rozmiar imprezy i skalę działań, jakie muszą być podejmowane dla sprawnego jej przeprowadzenia, konieczne jest, żeby dokładnie przeanalizować zagrożenia dotyczące bezpieczeństwa. Impreza sama w sobie nie jest ani sytuacją kryzysową, ani masową imprezą podwyższonego ryzyka. Niemniej jednak, zwłaszcza w obliczu zagrożeń terrorystycznych materializowanych w krajach tak zwanej „starej Europy” potrzebne są działania analityczne i oparte na ich wynikach działania operacyjne, które pozwolą przygotować imprezę i całe jej otoczenie w sposób zapewniający bezpieczeństwo dla wszystkich uczestników, niezależnie od tego, skąd na nią przyjadą. Program imprezy zakłada dwie części. Pierwsza, etap diecezjalny, zaplanowany od 20 do 25 lipca 2016 r., odbywać się będzie w rozsianych po kraju parafiach, gdzie goście z całego świata wezmą udział w programach przygotowanych przez lokalne społeczności. Druga, zasadnicza część imprezy zacznie się 25 i potrwa do 31 lipca 2016 r. Będzie to czas spotkania pielgrzymów z Ojcem Świętym i wspólniej z nim modlitwy. Należy oczekiwać, że cała populacja uczestników zechce wtedy dotrzeć do Krakowa i jego najbliższych okolic. Oznacza to, że niespełna 800-tysięczne miasto będzie gościł rzeszę pielgrzymów szacowaną nawet na 3 miliony osób.

Słowa kluczowe: SDM, komunikacja, zagrożenie, ryzyko.

WORLD YOUTH DAY 2016 –HAZARD ANALYSIS AND EVALUATION OF RISKS OF TRANSPORTATION. STUDY ON THE EXAMPLE OF DAYS IN DIOCESES IN PODKARPACKIE REGION

World Youth Day is time when young people, Catholics and not only, from all over the world come to meet the Holy Father and other people like them. They spend their time in pray, vigils, discussions and getting to know new places for them. It is undoubtedly an opportunity to live a unique adventure in close proximity to people who look at the world in the same way and likewise perceiving its values. Due to the size of the event and the scale of actions that must be taken to its proper conduct, it is necessary to thoroughly analyse the safety issues. The occasion in itself is neither a crisis nor a mass event at increased risk. However, especially in view of the terrorist attacks carried out in the countries of so-called „old Europe” there are needed analyses and based on their results operational activities to prepare safety for all participants on all meeting places and around them. The program of WYD involves two parts. First stage, the diocesan days, scheduled from 20 to 25 of July 2016 will be held in parishes scattered around the country where guests from the whole world will take part in the programs prepared by local communities. And the second part, the main stage of the event will start 25th and take time to 31th of July in Krakow. For pilgrims it will be a time to meet the Holy Father and for common pray with him. One needs to expect that entire population of participants would want to get to Krakow and surrounding area then. That means that city less than 800 thousand inhabitants will host crowds of pilgrims estimated even at 3 million people.

Keywords: WYD, transportation, threat, risk.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.53

Przesłano do redakcji: październik 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

¹⁷ Dr Stanisław J. Rysz, Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie, Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, ul. Grunwaldzka 15,35–959 Rzeszów, tel.: 17 867 17 11, e-mail: stanislaw.rysz@vp.pl

AUTOMATYZACJA ANALIZY SKUPIEŃ W PROGRAMIE STATISTICA

W artykule opisano aplikację, która pozwala zautomatyzować proces analizy skupień za pomocą programu STATISTICA. Głównym celem artykułu było zarysowanie pewnej uniwersalnej koncepcji systemu analizy danych, który umożliwiłby efektywne wykonywanie licznych i złożonych analiz statystycznych. W pierwszej kolejności dokonano przeglądu publikacji, w których wykorzystano taksonomiczne metody grupowania danych. Opisano zakres faktycznych i możliwych zastosowań metod taksonomicznych przez badaczy z różnych dziedzin nauki (w szczególności w obszarze nauk społecznych i humanistycznych). Następnie wskazano na pewne niedoskonałości w implementacji metod grupowania danych w pakietach statystycznych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom praktyków, opracowano program Automatyzacja grupowania, będący rozszerzeniem pakietu STATISTICA, umożliwiającą efektywne zastosowanie metod taksonomicznych w praktyce. Spośród wielu korzyści, jakie przynosi zastosowanie programu Automatyzacja grupowania, warto wymienić: możliwość równoległego wykonywania grupowania według kilku alternatywnych algorytmów i porównywania uzyskanych wyników, ustalanie wielu sposobów podziału dla każdej zdefiniowanej metody, automatyczne generowanie tabel zawierających charakterystykę utworzonych skupień w dokumencie programu Word. Schemat analizy może zostać zapisany i wykorzystany do kolejnych obliczeń na zbiorze danych o podobnej strukturze (na przykład po uzyskaniu nowych wyników badań eksperymentalnych i zwiększeniu liczby przypadków w bazie danych). Wyniki działania programu zaprezentowano na przykładzie z dziedziny nauk społecznych, który dotyczył analizy poziomu życia w miastach na prawach powiatu w latach 2003–2012. Ponieważ nadrzędnym celem powstałej pracy jest popularyzacja stosowania metod taksonomicznych w praktyce, przedstawiona w niej aplikacja będzie udostępniana drogą mailową wszystkim zainteresowanym osobom.

Słowa kluczowe: analiza skupień, program STATISTICA, Visual Basic

AUTOMATION OF CLUSTERING IN STATISTICA

This paper describes an application that allows to automate the process of cluster analysis by using STATISTICA. The more general purpose of the article was, furthermore, to outline a universal concept of data analysis system, which would enable the efficient execution of multiple and complex statistical analysis. First, a review of the publications which used data taxonomic grouping method was done. The range of actual and potential applications of taxonomic methods by researchers from various fields of science (in particular in the field of social sciences and humanities) was described. Then there were identified some shortcomings in the implementation of clustering methods of data in statistical packets. To meet the expectations of practitioners, a program called Automation grouping was developed, which is an extension of STATISTICA, enabling effective use of taxonomic methods in practice. Among many benefits of the use of this program one can mention the following: the possibility of parallel execution of several alternative clustering algorithms and comparing the results, setting a number of divisions for each defined method to automatically generate tables that contain the characteristics of clusters created in a Word document. An analysis diagram can be saved and used for further calculations on the data set of similar structure (e.g. after getting new experimental results and the increase in the number of cases in the database).

The results of the program operation are presented on the example of the social sciences, which dealt with the analysis of the standard of living in towns with county rights in 2003–2012. Since priority of the resulting work is to promote the use of taxonomic methods in practice, the application described will be made available to all interested users.

Keywords: Cluster analysis, STATISTICA, Visual Basic

DOI:10.7862/rz.2015.hss.54

Przesłano do redakcji: marzec 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

¹⁸ Dr Marek Sobolewski, Katedra Metod Ilościowych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, msobolew@prz.edu.pl

THE AHP IMPLEMENTATION IN STRATEGIC MANAGEMENT PROCESS – A CASE STUDY OF DECISION MAKING IN POLISH LOCAL ADMINISTRATION

Modern economy requires continuous improvement of the management process. This applies not only to business, but also to public administration. It is necessary to search for methods, improving the quality of management, including optimization of decision-making processes. One of such decision support methods is the Analytic Hierarchy Process (AHP), proposed by American mathematician, T.L. Saaty in the 70's. Since then, this method has been widely used in practice. This paper reports the process of building and analyzing the AHP model, which supports a local government (District Office) in identifying priority factors of strategic management. The implementation took place in one of the districts of Southern Poland, Nowy Targ. The model refers to strategic management of local development understood as changes in an endogenous potential of the region. It is built by four main criteria: potential of society, potential of the economy, potential of the environment, and potential of institutions (local government). Each criterion consists of several influencing factors (subcriteria). The surveyed group involved 14 decision makers employed in the District Office in Nowy Targ. All of them were responsible for making key decisions in planning and implementation of district strategies. The AIP (Aggregation of Individual Priorities) procedure was used to aggregate individual AHP results. The priorities show that the most important factors influencing local development at the district level are *Entrepreneurship, Tourist attractions, Demographic potential, Innovation in business, Clean environment* and *Competencies of the local government employees*. These aspects should be the main directions for strategic interventions in the years 2015-2022.

Keywords: public administration, strategic management, local development, AHP.

IMPLEMENTACJA AHP DO PROCESU ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO – CASE STUDY PROCESÓW DECYZYJNYCH W POLSKIEJ ADMINISTRACJI LOKALNEJ

Nowoczesna gospodarka wymaga ciągłego doskonalenia procesu zarządzania. Odnosi się to nie tylko do biznesu, ale także administracji publicznej. Konieczne jest, aby szukać metod, zapewniających poprawę jakości zarządzania, w tym optymalizację procesów decyzyjnych. Jedną z takich metod wspomaganie decyzji jest Analityc Hierarchy Process (AHP), zaproponowany przez amerykańskiego matematyka, T.L. Saaty'ego w latach 70-tych. Od tego czasu, metoda ta jest powszechnie stosowane w praktyce. Niniejszy artykuł przedstawia proces budowy i analizy modelu AHP, który wspiera samorząd lokalny (starostwo powiatowe) w identyfikacji czynników priorytetowych zarządzania strategicznego. Wdrożenie odbyło się w jednym z powiatów w południowej Polsce, Nowym Targu. Model odnosi się do zarządzania strategicznego rozwojem lokalnym rozumianym jako zmiany endogenicznego potencjału regionu. Jest zbudowany z czterech głównych kryteriów: potencjał społeczeństwa, potencjał gospodarki, potencjał środowiska i potencjału instytucji (samorządu). Każde kryterium składa się z wielu czynników wpływających (kryteria cząstkowe). Badana grupa decydentów obejmowała 14 osób zatrudnionych w Starostwie Powiatowym w Nowym Targu. Wszystkie z nich są odpowiedzialne za podejmowanie kluczowych decyzji w planowaniu i realizacji strategii powiatowych. Procedurę AIP (Aggregation of Individual Priorities) użyto do agregacji indywidualnych wyników AHP. Priorytety pokazują, że najważniejsze czynniki wpływające na rozwój lokalny na poziomie powiatu są to: przedsiębiorczość, atrakcje turystyczne, potencjał demograficzny, innowacyjność w biznesie, czystość środowiska i kompetencje pracowników samorządowych. Te aspekty powinny być główne kierunki działań strategicznych w latach 2015-2022.

Słowa kluczowe: administracja publiczna, strategiczne zarządzanie, AHP.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.55

Przesłano do redakcji: październik 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

¹⁹ Jacek Strojny, PhD, Department of Economics, Rzeszow University of Technology, Rzeszow, Av. Powstancow Warszawy 12, +48 17 865 1403, corresponding author, e-mail: jstrojny@prz.edu.pl

²⁰ Anna Prusak, PhD, Department of Quality Management, Krakow University of Economics, Krakow, Rakowicka St. 27, 31-510 Krakow, Poland; e-mail: anna.prusak@uek.krakow.pl, phone: +48 12 293 7516.

²¹ Monica Garcia Melon, PhD, Department of Projects Engineering, Universitat Politècnica de Valencia, 46020 Valencia, Spain; e-mail: mgarciam@dpi.upv.es, phone: +34 626 024 604

ZAWÓD COACH. KSZTAŁCENIE COACHÓW W POLSCE

Coaching staje się popularną w Polsce metodą wspierania rozwoju ludzkiego potencjału. Korzystają z niego osoby prywatne, przedstawiciele biznesu, organizacje państwowe i pozarządowe. Zawód coacha, po kilkunastu latach funkcjonowania tej działalności w Polsce, „doczekał się” oficjalnej rejestracji – decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej został uwzględniony w klasyfikacji zawodów i specjalności.

Brak przepisów regulujących wykonywanie tego zawodu powoduje jednak, że obecnie niemal każdy może nazwać się coachem i promować swoje usługi w tym zakresie. Na rynku, oprócz profesjonalistów świadczących usługi zgodne ze standardami i etyką zawodu, mogą funkcjonować osoby bez odpowiedniego przygotowania lub wykonujące działania, które z coachingiem nie mają nic wspólnego.

W odpowiedzi na wzrost zainteresowania coachingiem jako drogą w karierze zawodowej pojawiła się rozbudowana oferta rynku usług szkoleniowych skierowana do osób, które myślą o karierze coacha. Trend ten, oprócz różnych instytucji, organizacji i „szkół coachingu”, wykorzystują również uczelnie wyższe.

Czym jest coaching? Kto w Polsce może być coachem? Jak zostać coachem? Jakie kompetencje są niezbędne do wykonywania tego zawodu? Czym warto się kierować przy wyborze programu szkoleniowego? Po czym rozpoznać profesjonalistę? Czym jest akredytacja w coachingu? Intencją autorki artykułu jest upowszechnianie wiedzy na temat coachingu oraz zawodu coacha przez próbę odpowiedzi na te pytania.

Słowa kluczowe: coaching, opis zawodu coacha, kompetencje coacha, kształcenie coachów

COACH PROFESSION. COACHING EDUCATION IN POLAND

Coaching is becoming an increasingly popular means of supporting human potential development in Poland. It benefits individuals, business as well as governmental and non-governmental institutions. After a dozen or so years of functioning on Polish market, the profession of coach has ultimately become acknowledged by the decision of the Minister of Labour and Social Policy in Polish Classification of Occupations and Specialisations.

The lack of law regulating the coach's profession on some occasions leads to situations when anybody can call themselves a coach and advertise own services. This results in mutual coexistence of fully qualified coaches practising their duties according to both coaching standards and ethics, and people without proper education exercising activities related to coaching by no means.

In response to an increased interest in coaching as career development path, an extensive educational offer has been prepared and addressed to those attracted by the prospective career of a coach. This very educational trend has been noticed and benefited by not only numerous institutions and so called "schools of coaching" but also higher education units.

What is coaching? Who can become a coach in Poland? How can one become a coach? What are the desired competences to pursue this profession? What is important while selecting the best educational offer in the area of coaching? How to recognize a good coach? What is coaching auditing? The aim of the author is to provide the knowledge on coaching and the profession of a coach by trying to answer the above questions.

Keywords: coaching, coach's profile, coach's competences, coach training curriculum.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.56

Przesłano do redakcji: listopad 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

²² Mgr Iwona Ślęzak-Gładzik, Katedra Systemów Zarządzania i Logistyki, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, e-mail: igladzik@prz.edu.pl

FEATURES A HOLISTIC PROCESS OF ADAPTATION OF THE INDIVIDUAL IN SOCIAL SYSTEMS AND INTERNET NETWORK

In article it is shown, that the specific character of the whole process of adaptation of the personality in the social systems is not exhausted by the peculiarities of its elements, such as personal maturity, changing the terms of the social environment, and is determined by the interaction of the structural components of the adaptive capacity of the individual. And disadaptation of one of these components affects the integrity of the process of adaptation of the person. Determined that, on the basis of the analysis of the structural components of the adaptation of the personality (adapted social situation, social adaptive need, mental adaptive need) it is necessary to clarify the role of each of these components in the process of its adaptation. According to supporters of cognitive psychology, in the process of interaction with the environment of the person receives the information, which contradicts the existing facilities, while experienced a state of discomfort, which stimulates the search of possibilities of its withdrawal or reduction. To this end, may begin attempts to refute the information received, change your own settings, search for additional information with the aim of establishing coherence between the former views and the other information. In fact, psycho-correction, psychotherapy, training, from the point of view of adaptation and rehabilitation in different social contexts (medical care, education, vocational training and improvement of skills) subject to the common goal of improving the organization of the process of adaptation and rehabilitation of the person in a specific action on the psyche of those or other operating means. This process is carried out at the decision of the resolution of the conflicts, which are experienced subjectively.

Keywords: personality, the adaptation process, adaptive capacity, and the social system, the Internet network.

CECHY HOLISTYCZNEGO PROCESU ADAPTACJI JEDNOSTKI DO SYSTEMÓW SPOŁECZNYCH ORAZ INTERNETU

W artykule ukazano, że specyfika procesu adaptacji osobowości w systemach społecznych nie wyczerpuje cech jej elementów, takich jak osobista dojrzałość, zmiana warunków środowiska społecznego i określa interakcję składników strukturalnych adaptacji potencjału osobowości. Brak możliwości adaptacyjnych jednego z tych elementów wpływa na integralność procesu adaptacji człowieka. Ustalono, że na podstawie analizy składników strukturalnych adaptacji osobowości (dostosowanie pozycji społecznej, adaptacja do nowego środowiska społecznego, adaptacyjna potrzeba psychiczna) należy wyjaśnić rolę każdego z tych składników w procesie jego adaptacji. W procesie interakcji ze światem człowiek otrzymuje informacje, które są sprzeczne z istniejącymi obiektami i istnieje możliwość badania stanu dyskomfortu, który stymuluje poszukiwanie możliwości jego wycofania lub zmniejszenia. W tym celu można próbować obalić te informacje, zmienić swoje ustawienia, wyszukiwanie informacji w celu ustalenia spójności między dawnymi poglądami i innymi informacjami. W rzeczywistości, psychokorekcja, psychoterapia, szkolenia, z punktu widzenia adaptacji i rehabilitacji w różnych społecznych kontekstach (opieka medyczna, edukacja, szkolenie zawodowe i podnoszenie kwalifikacji), zgodnie z ogólnym celem doskonalenia organizacji procesu adaptacji i rehabilitacji człowieka, mają określony wpływ na psychikę tych lub innych działających środków. Proces ten odbywa się na podstawie decyzji rozwiązywania konfliktów, które doświadczane są subiektywnie.

Słowa kluczowe: osobowość, proces adaptacji, adaptacyjny potencjał i społeczne systemy, sieci, internet.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.57

Przesłano do redakcji: październik 2015

Przyjęto do druku: grudzień 2015

²³Prof. Nataliya Zavatskaya, Doctor of Psychology, Professor, East Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl, Ukraine, tel. +38 066 723 25 28, e-mail zavadski65@mail.ru